СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Офелия Кънева

за проекта на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на тема

ПРИЛОЖЕНИЕ НА ТЕОРИЯТА НА ИГРИТЕ И ПОВЕДЕНЧЕСКИЯ ИКОНОМИКС В ПРОЦЕСИТЕ НА ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ

(*"Application of Game Theory and Behavioral Economics in Public Sector Procurement Processes"*)

автор: Лиор Яков Агай

Научна област: 3. Социални, стопански и правни науки; **Професионално направление:** 3.8 Икономика; **Докторска програма:** Политическа икономия

Катедра: Икономика

Форма на обучение: Самостоятелна подготовка

Научен ръководител: доц. д-р Мариета Георгиева Стефанова

Научен консултант: доц. д-р Калоян Илиев Колев

Представеният за оценяване дисертационен труд на Лиор Яков Агай е посветен на актуален и значим научно-приложен проблем, свързан с приложението на теорията на игрите и поведенческата икономика в процесите на обществени поръчки. Тематиката има съществено значение както за развитието на икономическата теория, така и за усъвършенстването на практиките по управление и възлагане на обществени поръчки.

Актуалността на изследването произтича от необходимостта традиционните модели на оценяване и вземане на решения в обществените поръчки да бъдат допълнени с разбиране за поведението на икономическите субекти. Авторът основателно поставя акцент върху ограниченията на допускането за изцяло рационално поведение и въвежда поведенчески измерения при анализа на ценовите решения и конкурентното участие. Особено интересен е анализът на двойствената роля на ценовата котва – едновременно

като информационен сигнал за мащаба на поръчката и като когнитивна референтна точка, влияеща върху възприемането на ценовата приемливост.

Дисертационният труд е с обем 243 страници и включва увод, три основни глави, заключение, справка за научните приноси и библиография, съдържаща 122 източника. Структурата е логично изградена и съответства на последователността на поставения научен проблем – от теоретичното му обосноваване, през разработването на методологична рамка, до емпиричната проверка и формулирането на приложни решения.

Положително следва да бъде оценена ясно формулираната изследователска цел, както и систематичното извеждане на задачите, хипотезите и методологичните подходи. Изследването се основава на два независими емпирични масива. Първият включва 211 наблюдения и анализира продължаващото участие на оферентите чрез показатели за задържане и отпадане, като е адаптирана концепцията за *Bidder Lifetime Value (BLV*). Второто проучване, базирано на 65 експертни отговора, изследва възприемането на ценовите прагове от специалисти по обществени поръчки посредством адаптиран *Price Sensitivity Meter (PSM*) на *Van Westendorp*.

Методологичната рамка е разработена последователно и с необходимата степен на научна предпазливост. Авторът ясно разграничава емпиричните масиви и не допуска механичното им смесване на ниво изчисления. Същевременно резултатите от двете проучвания са синтезирани при интерпретацията на основните констатации, без да се правят неоправдани заключения за абсолютна причинно-следствена зависимост. Този подход свидетелства за добра методологична култура и отговорно отношение към ограниченията на емпиричното изследване.

Съществено достойнство на дисертационния труд са формулираните теоретично-методологични и научно-приложни приноси. Авторът успешно адаптира концепции, разработени в други области на икономическата и поведенческата теория, към специфичната институционална и регулаторна среда на обществените поръчки. Особено внимание заслужава разработеният *Anchor-Driven Procurement Value Model (ADPVM*), който предлага системна рамка за подпомагане на решенията, свързани с ценовата информационна среда – *Opening Price, Estimateu No Anchor*.

Приносен момент е и опитът за интегриране на поведенческите аспекти на ценовото възприемане с динамиката на участието на оферентите. По този начин дисертационният труд надхвърля чисто описателния анализ и предлага модел с потенциал за практическо приложение при проектирането и управлението на процедурите за обществени поръчки.

Положително оценявам и поставения от автора акцент върху управленските и етичните ограничения при приложението на поведенчески инструменти. Изричното разграничаване между използването на поведенчески анализ за повишаване на прозрачността и пазарното наблюдение, от една страна, и възможни практики на скрита дискриминация, фаворизиране или манипулиране на пазарните очаквания, от друга, придава допълнителна стойност на разработения модел.

Като възможност за бъдещо развитие на изследването бих посочила необходимостта от разширяване на емпиричната му валидност извън конкретния национален контекст. Доколкото емпиричната извадка се основава на административни данни от Израел за периода 2020–2025 г., би било полезно разработеният модел *ADPVM* да бъде допълнително тестван и валидиран в рамките на специфичната нормативна и институционална среда на Европейския съюз, включително в контекста на българското законодателство в областта на обществените поръчки. В бъдещи изследвания би могло също така да се включат допълнителни контролни променливи, свързани със сложността на поръчките, отрасловата принадлежност и мащаба на възложителите.

Посочените бележки имат характер на препоръки за последващо развитие на изследователската работа и не намаляват значимостта и научната стойност на постигнатите резултати.

От представения автореферат се установява съответствие между съдържанието на дисертационния труд и неговото представяне, като формулираните цел, задачи и хипотези са последователно реализирани в хода на изследването. Научните и научно-приложните приноси са конкретно формулирани и произтичат от извършената изследователска работа.

ОБОБЩЕНА ОЦЕНКА

Въз основа на извършения анализ оценявам дисертационния труд на Лиор Яков Агай като самостоятелно, актуално и научно аргументирано изследване, което демонстрира задълбочени теоретични познания, способност за самостоятелно провеждане на емпирично изследване и умения за извеждане на научно-приложни резултати.

Дисертационният труд съдържа резултати, които имат научна новост и приложна стойност, като разработеният интегриран модел *ADPVM* представлява интерес за развитието на изследванията върху поведенческите аспекти на обществените поръчки и за практиката на тяхното управление.

Считам, че представеният дисертационен труд отговаря на необходимите изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в професионално направление 3.8. „Икономика“, докторска програма „Политическа икономия“.

Въз основа на изложеното давам своята положителна оценка и препоръчвам на научното жури да присъди на Лиор Яков Агай образователната и научна степен „доктор“.

Член на научното жури:

доц. д-р Офелия Кънева

гр. Варна, 2026 г.